

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Eide formannskap	16/41	02.06.2016
Eide kommunestyre	16/82	16.06.2016

Kommunereformen - Endelig vedtak om ny kommunestruktur i Eide kommune

Forhandlingsutvalgets/rådmannens innstilling

1. Eide kommunestyre gjør endelig vedtak på å gjennomføre en kommunesammenslåing med Fræna kommune.

Behandling i Eide formannskap - 02.06.2016

Ordfører Egil Strand fremmet følgende forslag:

Eide kommunestyre gjør endelig vedtak på å gjennomføre en kommunesammenslåing med Fræna kommune, eller fortsette som egen kommune.

Votering over forslaget. Enstemmig vedtak.

Enstemmig vedtak

Eide kommunestyre gjør endelig vedtak på å gjennomføre en kommunesammenslåing med Fræna kommune, eller fortsette som egen kommune.

Behandling i Eide kommunestyre - 16.06.2016

Representanten Egil T. Ekhaugen (AP) fremmet følgende forslag:

Eide kommunestyre vedtar å danne en ny kommune sammen med Fræna kommune.

Terje Lyngstad (H) ber om gruppemøte.

Representanten Terje Lyngstad (H) fremmet følgende forslag:

Basert på framlagte dokument, utredninger og rådgivende folkeavstemninger foreslås at Eide kommune fortsetter som egen kommune.

Ordfører tok forslaget til Egil T. Ekhaugen opp til votering.

Vedtatt med 14 mot 7 stemmer.

Vedtak (14 mot 7 stemmer)

Eide kommunestyre vedtar å danne en ny kommune sammen med Fræna kommune.

Ingress: (Kort innledende avsnitt som oppsummerer hovedpunktene i saken)

Eide kommunestyre skal gjøre endelig vedtak i kommunereformen. Valget står mellom å fortsette som egen kommune, eller slå seg sammen med Fræna.

Vedlegg

- 1 Intensjonsavtale mellom Eide og Fræna pr. 24.05.2016
- 2 Kommunereformen - Interkommunale samarbeid - 25.5.2016
- 3 Rapport fra Telemarksforskning - Eide som egen kommune
- 4 Rapport fra Telemarksforskning - Oppdatert notat Eide - Fræna alternativet - Nytt inntektssystem
- 5 Resultat folkeavstemming i Eide kommune

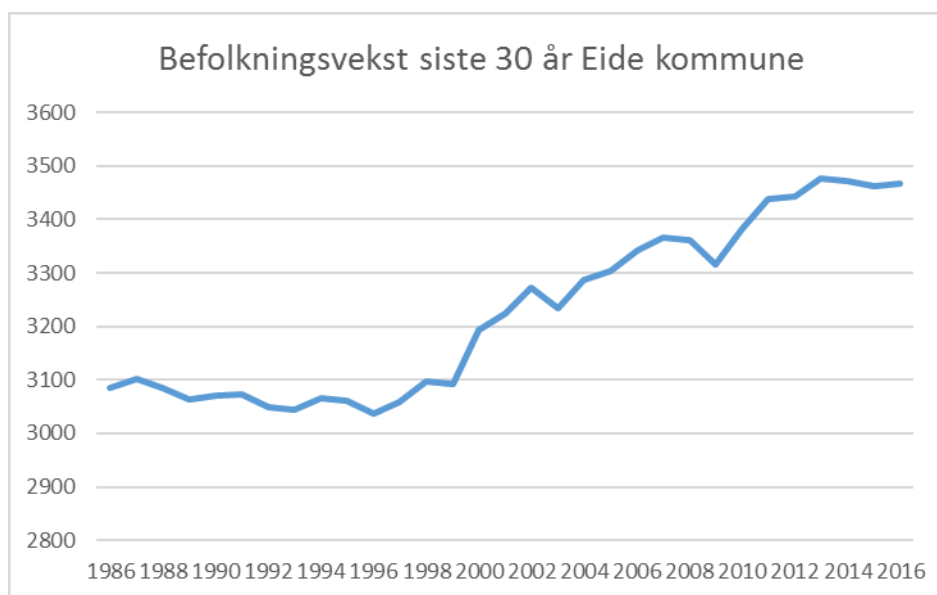
Saksopplysninger

Stortinget vedtok i juni 2014 proposisjonen om kommunereformen. Målet med reformen er å skape større og mer robuste kommuner, som skal være bedre i stand til å håndtere fremtidens utfordringer og flere nye oppgaver på en god måte. Innbyggerne skal sikres gode og mer likeverdige tjenester, og kommunene skal være bærekraftige og økonomisk solide i et langt perspektiv. De nye kommunene skal være i stand til å drive en helhetlig og samordnet samfunnsutvikling. Kommunereformen skal også bidra til styrking av kommunestyrets kontroll bl.a. ved å redusere behovet for interkommunale løsninger (økt lokaldemokrati).

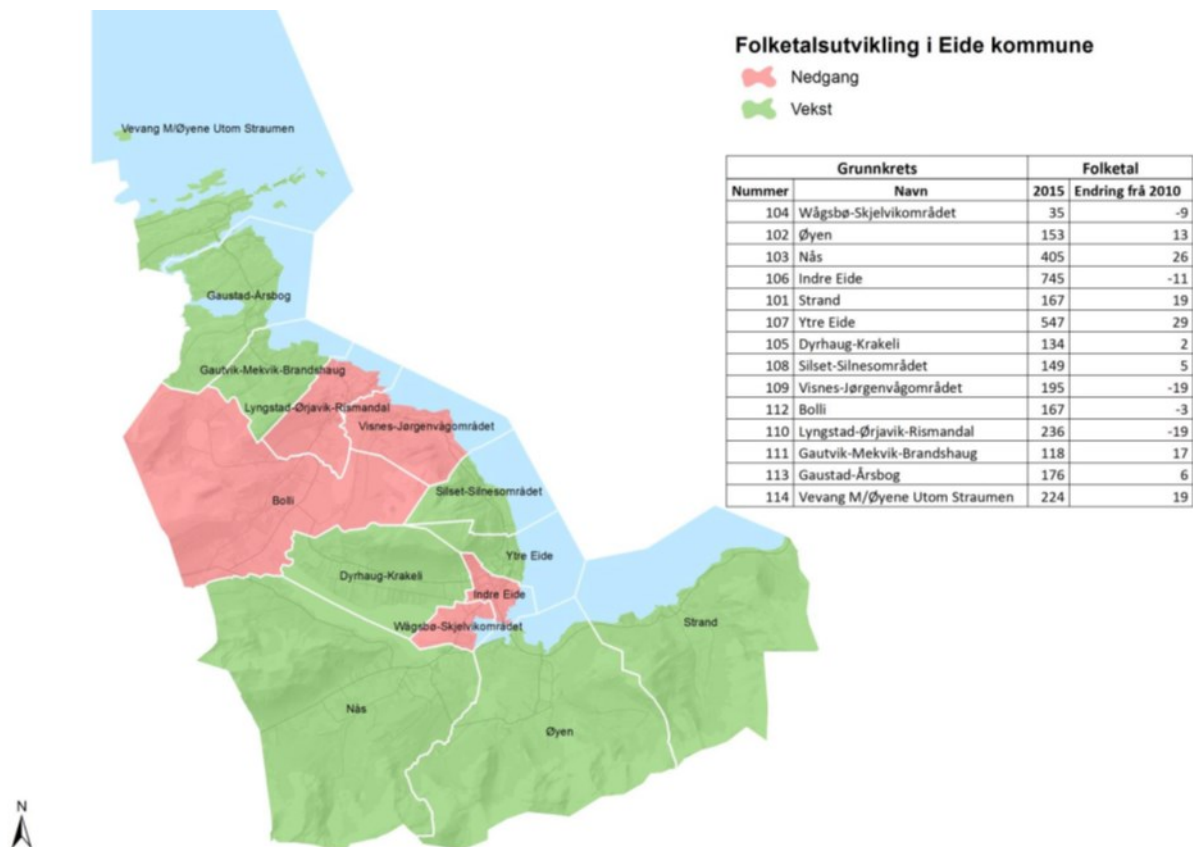
Grunndata

Eide kommune er en land/kystkommune på nordvestlandet. Kommunen ligger mellom Molde og Kristiansund og grenser til Fræna, Gjemnes og Averøy kommuner.

Befolkningen har økt jevnt siden 1996, etter en del år med nedgang. Fra 2012 har innbyggertallet stagnert og vi ligger nå stabilt.

Innbyggertall pr. 1.2.2016 er 3467, om lag 40% av befolkningen bor sentralt i Eide. Kommunens areal totalt 152.1 km² (land+sjø)

Prosess

Alle landets kommuner ble høsten 2014 invitert til å starte prosesser for å avklare om det er aktuelt å slå seg sammen med nabokommuner. Kommunene fikk et utredningsansvar, der vi skulle legge opp til en prosess i kommunen, og diskutere og vurdere ulike sammenslåinger som alternativ til å fortsette som egen kommune. Arbeidet med reformen har vært omfattende og tidkrevende, der både folkevalgte, administrasjon og tillitsvalgte har vært involvert.

Kommunene skal fatte vedtak om kommunereform innen 1. juli 2016. Regjeringen sitt mål er at ny kommunestruktur skal være på plass fra 2020.

Eide kommune har fulgt opp arbeidet med kommunereformen, blant annet gjennom å:

- Delta i en større utredning i regi av Telemarksforskning sammen med alle ROR-kommunene høsten 2014
- Gjennomføre en innbyggerundersøkelse våren 2015 i regi av NIVI/Respons
- Framforhandle tre intensjonsavtaler om sammenslåing:
  - Mellom Eide og Fræna
  - Mellom Eide, Fræna og Averøy
  - Mellom kommunene Aukra, Eide, Fræna, Gjemnes, Midsund, Molde, Nesset og Rauma
- Gjennomføre nabopratt med Averøy, Fræna og Molde
- Gjennomføre et folkemøte 9.april 2015 og et folkemøte 7.april 2016, der ungdområdet var spesielt invitert med for å legge frem ungdommens syn på kommunereformen. Fylkesplanlegger Ole Helge Haugen deltok på møte den 9.april 2015. Den 7.april 2016 var det samlet om lag 300 innbyggere på Frodehuset.

- Gi ut kommuneavisa med ekstra informasjon om kommunereformen og om de tre inngåtte intensjonsavtalene, og lagt ut informasjon løpende på kommunens hjemmeside
- Gjennomføre en egen folkeavstemming den 25. april, der innbyggerne fikk stemme over fire alternativ:
  - Sammen med Fræna kommune
  - Sammen med Fræna kommune og Averøy kommune
  - Sammen med Aukra, Eide, Gjemnes, Midsund, Molde Nesset, og Rauma kommuner
  - Eide fortsatt som egen kommune

Resultat folkeavstemming

Rangering	Alternativ	Antall stemmer	Prosent
1.	Eide, Fræna og Averøy	444	34,85 %
2.	Eide	403	31,63 %
3.	Eide og Fræna	299	23,47 %
4.	Romsdalsalternativet	128	10,05 %

Nytt forhandlingsutvalg

Kommunestyret i Eide vedtok 28.april 2016 et nytt forhandlingsutvalg slik:

Vedtak (enstemmig)

1. Eide kommunestyre tar valgresultatet til orientering
2. Som nytt forhandlingsutvalg i forbindelse med eventuelle videre sonderinger/forhandlinger/utredninger velges Prosjektgruppen og rådmannen. Rådmannen bes om å foreta en utredning/konsekvens av at Eide kommune fortsetter som egen kommune sett i lys av ny inntektsmodell og økonomiplan. Forhandlingsutvalget gis mandat til å starte innledende samtaler med Fræna med utgangspunkt i inngått intensjonsavtale. Forhandlingsutvalget håndterer eventuelle andre henvendelser.

Eide som egen kommune

Kommunestyret i Eide vedtok 11.februar 2016 å utrede Eide som egen kommune.

Dette vedtaket førte til en ny bestilling fra Telemarksforskning på fordeler og ulemper ved å fortsette som egen kommune.

Kommunebarometeret 2016

Kommunebarometeret er en årlig rangering av alle kommuner. Det er Kommunal Rapport som lager oversikten som er basert på data fra SSB og andre offentlige kilder. Eide kommune er på 202 plass totalt.

Plasseringer totalt 2010-2016

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Totalplassering (rapportert)	78	370	373	283	333	184	202
Totalplassering (oppdatert/sammenliknbar)	158	268	220	258	296	201	202

**Uten hensyn til økonomiske vilkår
(oppdatert/sammenliknbar)**

285	375	329	354	374	301	299
384	384	405	397	384	390	390

Rangering inntektsnivå

Vurdering av å fortsette som egen kommune opp mot kommunereformens mål:

(Kilde: Telemarksforskning rapport datert 25.5.2016. Eide kommune – Fordeler og ulemper ved å fortsette som egen kommune, side 20-25)

Kort om vurderingsopplegget

Vi har med utgangspunkt i Ekspertutvalgets kriterier laget et vurderingssystem for å gi en vurdering av ulike «0-alternativ». I dette tilfellet vil 0-alternativet være en videreføring av Eide som egen kommune. Vurderingssystemet tar for seg de fire hovedområdene økonomi, tjenesteyting, samfunnsutvikling og lokaldemokrati. Det er mulig å oppnå maksimalt 400 poeng, dvs. 100 poeng på hvert delområde. Oversikt over hvordan kriteriene i vurderingssystemet er vurdert og vekta, er gitt i et eget vedlegg til dette notatet.

For å gi en vurdering av hvordan kommunen står seg mot ekspertutvalgets kriterier for god kommunestruktur, har vi basert oss på statistikk og indikatorer fra SSB og KOSTRA, våre egne datasett, informasjon fra kommunens hjemmesider og funn fra intervjuene og spørreundersøkelsene vi gjennomførte i forbindelse med utredningene av kommunestruktur på Nordmøre og Romsdal. Vurderingen er ment som et hjelpemiddel for å gi et bilde av utfordringer og muligheter ved å fortsette som egen kommune, og må ikke sees på som en «fasit».

Økonomi

Eide hadde frie inntekter som lå 7 prosent under landsgjennomsnittet i 2015. Videre hadde Eide et netto driftsresultat som lå noe under den anbefalte normen på 1,75. Eide kommune hadde et disposisjonsfond på 7,5 prosent av netto driftsinntekter i 2015. Det er noe høyere enn landsnittet og kommuner i samme KOSTRA-gruppe.

Når det gjelder konsekvenser av nytt inntektssystem, blir Eide, basert på grenseverdien for strukturkriteriet, vurdert som en «frivillig liten» kommune. Eide har en gjennomsnittlig reiseavstand for å nå 5000 innbyggere på 10,8 km. Det er derfor et negativt utslag på basiskriteriet som følge av innføring av strukturkriteriet i nytt inntektssystemet.

Illustrasjonsberegningene viser et utslag, som følge av innføringen av strukturkriteriet på om lag -2,8 mill. kr. Endringene i kostnadsnøkklene vil slå noe positivt ut for Eide, samt at kommunen får et tillegg på 15 kroner per innbygger ved at de regionalpolitiske tilskuddene legges om. Samlet utslag på endringer og oppdateringer av inntektssystemet blir -2,35 mill. kr.

Vi finner at Eide driver administrasjon mer effektivt enn både KOSTRA-gruppen og kommuner i samme fylke med lik størrelse¹. Dersom Eide sine utgifter på de sentrale tjenesteområdene, blir harmonisert ned på nivå med landsgjennomsnittet, finner vi et effektiviseringspotensial på 0,9 prosent av dagens brutto driftsinntekter. Samlet sett finner vi derfor at Eide driver relativt effektivt i dag.

Samlet får Eide som egen kommune en poengscore på 60 av 100 mulige på økonomi.

Tabell 1 Vurdering av kriterier knyttet til økonomi

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore
Netto driftsresultat	Eide hadde et netto driftsresultat på 1,3 prosent i 2015.	5/10
Disposisjonsfond	Eide hadde et disposisjonsfond 7,5 prosent i 2015.	10/10
Frie inntekter	Eide hadde i 2015 korrigerede frie inntekter (inkl. e-skatt og konsesjonskraftsinnt.) på 93 prosent av landsgjennomsnittet.	0/20
Nytt inntektssystem – kostnadsnøkkel og strukturkriterium	Endringen for Eide, som følge av innføringen av strukturkriteriet og oppdatert kostnadsnøkkel, forventes å utgjøre om lag –2,3 mill. kr. Dette utgjør -686 kroner per innbygger.	0/10
Nytt inntektssystem – regionaltilskudd	Kun en liten vekst knyttet til regionalpolitiske tilskudd siden tilskuddene samlet sett på landsbasis vil bli mindre. Dette utgjør +15 kroner per innbygger. Eide har ikke rett på regionalpolitiske tilskudd.	10/10
Effektiviseringsgevinster administrasjon	Beregningene viser at Eide driver administrasjonen effektivt i dag.	20/20
Effektiviseringsgevinster tjenesteproduksjon	På tjenesteområdene finner vi et effektiviseringspotensial på 0,9 prosent av dagens brutto driftsinntekter dersom utgiftene blir harmonisert ned på nivået for landsnittet.	5/10
Forventet endring i demografikostnader 2016-2040	Det er forventet økte demografikostnader tilsvarende 19 prosent av dagens brutto driftsinntekter i perioden 2016-2040	10/10

¹For denne analysen har vi sammenliknet Eides administrasjonsutgifter mot Aukra og Aure. Eide har lavere administrasjonsutgifter enn både Aukra og Aure, og gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 1.

Tjenester

Som tabellen under viser er Eide kommune et stykke unna ekspertutvalgets anbefaling om et innbyggertall på 15 – 20 000. Med et innbyggertall på 3 467 (1.1.16) er kommunen av en slik størrelse at kapasitet, kompetanse og små fagmiljøer kan være en utfordring. Dette kommer også fram i spørreundersøkelsen som er gjennomført i kommunen.

Det er videre flere indikatorer i KOSTRA som sier noe om kapasitet og kompetanse som er tilgjengelig i kommunen. Vi finner at Eide generelt har en lavere kompetanse målt etter utdanningsnivå innen de store tjenesteområdene. Disse områdene er barnehage, grunnskole og pleie og omsorg. Samtidig har alle disse områdene en god kapasitet.

Kommunen har flere interkommunale samarbeid og da i stor grad mot Fræna, men også mot andre kommuner. Innenfor de store tjenesteområdene har kommunen interkommunale samarbeid vedrørende jordmor, øyeblikkelig hjelp/legevakt og sosiale tjenester. Dette er å anse som en vesentlig mengde samarbeid. På de små/spesialiserte tjenestene har kommunen en betydelig mengde samarbeid som blant annet omfatter PPT, barnevern, renovasjon m.m. Mengden av samarbeid som kommunen inngår i kan tolkes som en indikator på at Eide ikke har kapasiteten og/eller kompetansen til å utføre disse tjenestene selv.

Det er en viss valgfrihet i kommunen med 4 barnehager og 3 grunnskoler. Det er imidlertid en liten variasjon i pedagogisk tilbud blant disse. Innen pleie og omsorg har kommunen omsorgsboliger, avdeling for demente og plasser avsatt til tidsbegrenset opphold. Videre er det forventet et økende behov for årsverk innen pleie og omsorg fram mot år 2040. Dette kan ses i lys av den kommende eldrebølgen som vil slå ut over landet. Behovet for årsverk innen barnehage og grunnskole vil i mindre grad endre seg.

Når det gjelder tilstrekkelig distanse mellom saksbehandlere i kommunen og innbyggere, anses denne som tilstrekkelig. Dette kommer fram i den gjennomførte spørreundersøkelsen i forbindelse med utredningen i Molde-regionen. Til påstanden om økt interkommunalt samarbeid er å foretrekke framfor kommunesammenslåing er respondentene negative. De foretrekker dermed en sammenslåing framfor et økt samarbeid mellom kommunene.

Samlet får Eide som egen kommune en poengscore på 25 av 100 mulige på tjenester.

Tabell 2 Vurdering av kriterier knyttet til tjenester

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore
Befolkningsgrunnlag	Per 1.1.16 var det 3 467 innbyggere i kommunen. Dette er betydelig under anbefalt størrelse fra ekspertutvalget.	0/20
Tilstrekkelig kapasitet og kompetanse –store tjenesteområder	Eide har noe lavere kompetanse enn landssnittet innen grunnskole. Kompetansen er hovedsakelig målt etter utdanningsnivå. Kapasiteten er derimot tilnærmet landssnittet. Innen barnehage har kommunen også en lavere kompetanse enn landssnittet. Stort leke- og oppholdsareal, samt andelen barn med barnehageplass tyder imidlertid på en god kapasitet. Pleie- og omsorg har en god kapasitet og da særlig hjemmetjenestene. Kompetansen er imidlertid noe under landsgjennomsnittet.	5/10
Tilstrekkelig kapasitet og kompetanse –	Eide kommune har flere samarbeid innen små/spesialiserte tjenester noe som tyder på at	0/10

små/spesialiserte tjenesteområder	kommunen har utfordringer med å håndtere disse tjenestene selv.	
Interkommunalt samarbeid på store tjenesteområder	Kommunen har samarbeid innen: legevakt/øyeblikkelig hjelp, sosiale tjenester (NAV) og helsestasjon inkl. jordmor. Eide har dermed en del flere samarbeid innenfor de store tjenesteområdene enn andre kommuner på samme størrelse.	5/10
Interkommunalt samarbeid på spesialiserte/små tjenesteområder	Kommunen har flere samarbeid innen små spesialiserte tjenester. Eide har blant annet samarbeid innen PPT, barnevern, brann og ulykkesvern, renovasjon og krisesenter.	0/10
Framtidig tjenesteproduksjon	Det er forventet en liten økning i antall årsverk per 1000 innbygger innen barnehage, mens det er forventet en nedgang innen grunnskole. Innen pleie og omsorg er det forventet en relativt kraftig økning av antall årsverk per 1000 innbygger.	0/10
Valgfrihet	Eide kommune har 4 barnehager, men liten variasjon i pedagogiske tilbud. Videre er det 2 barneskoler og 1 ungdomsskole. Innen pleie og omsorg har kommunen både omsorgsboliger, skjermet enhet for demente og plasser avsatt til korttidsopphold. Samlet gir dette kommunen en middels valgfrihet.	5/10
Tilstrekkelig distanse	Respondentene fra spørreundersøkelsen er positive til at det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandler og innbyggere, noe som sikrer likebehandling i tjenesteytingen.	10/10
Interkommunalt samarbeid som alternativ til sammenslåing	Respondentene fra spørreundersøkelsen foretrekker ikke interkommunalt samarbeid framfor en kommunesammenslåing. Dette taler mot et alternativ hvor Eide står alene, da kommunen trolig vil være avhengig av mer interkommunalt samarbeid.	0/10
Samlet poengscore	Samlet får «Eide egen kommune» en poengscore på 25 av 100 poeng på tjenester.	25/100

Samfunnsutvikling

Det ventes en positiv, dog svak, utvikling i innbyggertallet i Eide kommune basert på SSBs prognoser fram mot både 2020 og 2040. Basert på SSBs prognoser (SSB 4M) forventes det at innbyggertallet i 2040 vil være på om lag 4000 innbyggere.

Eide inngår i BA-region Molde (med flere andre kommuner i regionen). Om lag 22 prosent av de som er sysselsatt i Eide kommune pendler til Molde (SSB 2014). Det er også over 10 prosent som pendler til Fræna. Eide har ifølge KOSTRA (2015) en gjennomsnittlig reiseavstand til kommunesenteret for alle innbyggerne på 4,4 minutter. I tillegg er reiseavstanden på strukturkriteriet 10,8 km. Det tilsier at det er relativt korte avstander i Eide kommune, både internt og for å nå 5000 innbyggere.

Eide har i dag én 100% stilling som kommuneplanlegger. Kommunen har noe samarbeid med andre aktører og kommuner om samfunnsutviklingsarbeid. Blant annet om Eide vassverk, RIR (renovasjon), brann/beredskapssamarbeid, interkommunalt samarbeid om sjøområdene og

matrikkelloppgaver. Kapasiteten og kompetansen i kommunen er noe begrenset, men samarbeid kan bidra til å bedre denne.

Eide har samlet sett fra 2008 til 2013 hatt en nedgang i antall arbeidsplasser i kommunene. Det har vært nedgang i arbeidsplasser i både privat og offentlig sektor. Dersom en legger situasjonen etter finanskrisen til grunn, så har Eide en bransjesammensetning som tilsier noe arbeidsplassnedgang. Men strukturen er rangert middels blant kommunene i Norge. Det vil si at det er like mange kommuner som har kunnet forvente høyere vekst som det er kommuner som har kunnet forvente lavere vekst – enn Eide.

Samlet får Eide som egen kommune en poengscore på 25 av 100 mulige på samfunnsutvikling.

Tabell 3 Vurdering av kriterier knyttet til samfunnsutvikling

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore
Befolkningsstørrelse	Eide kommune har i dag under 5000 innbyggere	0/20
Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse	Eide har i dag noe kapasitet og kompetanse tilgjengelig i egen kommune til samfunnsutviklingsarbeid. Med svak vekst i folketallet kan det forventes at kapasiteten og kompetansen ikke vil forandre seg betraktelig. Fagmiljøet i kommunen er i dag lite og sårbart.	10/20
Funksjonelle samfunnsutviklingsområder	Eide inngår i dag i BA-region Molde, og det er om lag 22 prosent av de som er sysselsatt som pendler til Molde. Over 10 prosent pendler også til Molde.	10/20
Styrket og samordnet samfunnsutvikling	Eide har noe samarbeid med andre om samfunnsutviklingsarbeid.	5/10
Gjennomsnittlig reiseavstand for å nå 5 000 innbyggere.	Gjennomsnittlig reiseavstand for å nå 5 000 innbyggere er relativt kort med 10,8 km.	0/20
Næringsstruktur	Det er lite variasjon i næringsstrukturen i Eide kommune, samtidig som utviklingen i antallet arbeidsplasser har vært negativ.	0/10
Samlet vurdering samfunnsutvikling	Samlet får «Eide egen kommune» en poengscore på 25 av 100 poeng på samfunnsutvikling.	25/100

Lokaldemokrati

Som tabellen under viser har Eide en valgdeltagelse som er tilnærmet landssnittet. Kommunen har også nesten dobbelt så mange kommunestyrerepresentanter som lovpålagt. Dette kan gi en større politisk bredde, samt at det blir færre innbyggere bak hver folkevalgte. Sistnevnte gir en bedre representasjon av folket, samt at politikerne blir mer «tilgjengelig» for innbyggerne. Kommunen har 5 partier representert i kommunestyret.

Når det gjelder innbyggermedvirkning har kommunen noen flere organer enn lovpålagt. Dette gjør det enklere for innbyggerne å delta og påvirke lokalpolitikken. Fra spørreundersøkelsen kommer det fram at politikernes handlingsrom er å anse som lite. Spørreundersøkelsen viser også at respondentene er kritiske til at administrasjonen har kapasitet og kompetanse til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for politikerne.

Ved en eventuell overføring av nye oppgaver til kommunene vil trolig Eide være avhengig av et utvidet interkommunalt samarbeid for å håndtere disse. Respondentene i spørreundersøkelsen er også svakt skeptiske til om kommunen er rusta for nye oppgaver. Funnene fra spørreundersøkelsen viser også at respondentene anser de interkommunale samarbeidene som noe utfordrende med tanke på demokratisk styring og koordinering.

Den lokale identiteten i Eide er anset som sterk. Dette kommer fram både gjennom innbyggerundersøkelsen (NIVI 2015) og intervjuene som er gjennomført i kommunen.

Samlet får Eide som egen kommune en poengscore på 40 av 100 mulige på lokaldemokrati.

Tabell 11 Vurdering av kriterier knyttet til lokaldemokrati

Vurderingskriterium lokaldemokrati	Vurdering	Poengscore
Valgdeltakelse	Kommunen hadde en valgdeltakelse på 59,3 prosent ved sist kommunevalg. Dette er rett under landssnittet på 60 prosent.	5/10
Størrelse på kommunestyret	Det er 21 medlemmer i kommunestyret, noe som er ca. 90 prosent flere enn lovpålagt.	10/10
Politisk representasjon	Det er 5 partier i kommunestyret. Dette er Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre og Kristelig folkeparti.	5/10
Innbyggermedvirkning	Kommunen har noen flere medvirkningsorgan enn de lovpålagte.	5/10
Politisk styring - politisk handlingsrom	I spørreundersøkelsen kommer det tydelig fram at respondentene anser det politiske handlingsrommet som lite.	0/10
Politisk styring – kompetanse og kapasitet i administrasjonen	Respondentene i spørreundersøkelsen anser kommunens kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag som svak.	0/10
Politisk styring - interkommunale samarbeid	Dagens interkommunale samarbeid vurderes av respondentene i spørreundersøkelsen som noe utfordrende med tanke på demokratisk styring.	5/10
Oppgavepotensial	Kommunen er også av en slik størrelse at den trolig vil være avhengig av et utvidet interkommunalt samarbeid for å håndtere nye oppgaver. I spørreundersøkelsen er det også en svak skepsis mot at kommunen er rusta for å ta på seg nye oppgaver.	0/20
Lokal identitet	Den lokale identiteten i Eide er sterk. Dette kom fram i intervjuene som ble gjennomført i kommunen. I en undersøkelse gjennomført av NIVI (2015) kommer det også fram at identiteten til kommunen er sterk.	10/10
Samlet score	Samlet får «Eide egen kommune» en poengscore på 40 av 100 poeng på lokaldemokrati.	40/100

Samlet vurdering

Dersom vi ser på vurderingene av de fire hovedområdene samlet med utgangspunkt i ekspertutvalgets kriterier og vurderingssystemet som er utarbeidet, så får Eide som egen kommune en samlet score på 150 poeng av 400 mulige. Dette er synliggjort i tabellen under. Poengscoren ligger relativt lavt på tjenester og samfunnsutvikling, score på lokaldemokrati er noe under middels og score på økonomi er noe over middels. Samlet er måloppnåelse på 37,5 prosent. Det vil si at kommunen bare til en viss grad oppfyller ekspertutvalgets kriterier for en god kommunestruktur. I kapittel 4 vil vi oppsummere fordeler og ulemper ved å fortsette som egen kommune.

Tabell 4 Oppsummering av poengscore

Vurderingsområde	Oppsummering poengscore
Økonomi	60/100
Tjenesteyting	25/100
Samfunnsutvikling	25/100
Lokaldemokrati	40/100
Samlet poengscore/prosent måloppnåelse	150/400 (37,5 prosent)

Samlet vurdering

Dersom vi ser på vurderingene av de fire hovedområdene samlet med utgangspunkt i ekspertutvalgets kriterier og vurderingssystemet som er utarbeidet, så får Eide som egen kommune en samlet score på 150 poeng av 400 mulige. Dette er synliggjort i tabellen under. Poengscoren ligger relativt lavt på tjenester og samfunnsutvikling, score på lokaldemokrati er noe under middels og score på økonomi er noe over middels. Samlet er måloppnåelse på 37,5 prosent. Det vil si at kommunen bare til en viss grad oppfyller ekspertutvalgets kriterier for en god kommunestruktur.

Fordeler og ulemper med videreføringen av Eide som egen kommune

De viktigste og mest sentrale fordelene og ulempe knyttet til at Eide fortsetter som egen kommune, er sammenfattet i tabellen under.

Tabell 5 Fordeler og ulemper ved å fortsette som egen kommune

Tema	Fordeler/muligheter	Ulemper/utfordringer
------	---------------------	----------------------

Økonomi	<p>Eide kommune har noe varierende økonomiske nøkkeltall. Kommunen hadde et netto driftsresultat på 1,4 prosent av brutto driftsinntekter i 2015. Kommunen har også en høyere andel disposisjonsfond enn landsnittet og sammenliknbare kommuner. Netto lånegjeld er høy, og tilsvarende er finansutgiftene høye. Eide synes å drive administrasjonen effektivt i dag dersom vi sammenlikner med kommuner av samme størrelse i samme fylke. I tillegg har Eide lavere administrasjonsutgifter enn sammenliknbare kommuner i KOSTRA-gruppe 1. På tjenesteområdene driver Eide også rimelig effektivt i dag, men vi finner et potensial tilsvarende 0,9 prosent av brutto driftsinntekter dersom utgiftene blir harmonisert ned på nivå med landsgjennomsnittet.</p>	<p>Eide har korrigerede frie inntekter (inkl. eiendomsskatt og konsesjonskraftsinntekter) som lå 7 prosent lavere enn landsnittet. Eide har en relativt lav verdi på strukturkriteriet – det vil si at kommunen regnes som «frivillig liten». Effekten av endringene foreslått i inntektssystemet er - 2,35 mill. kr for Eide kommune. Dersom kommunesektoren får tilført nye oppgaver vil Eide ha behov for ytterligere interkommunalt samarbeid. Det vil svekke den økonomiske styringen, og i forbindelse med budsjett kan politikerne føle seg tvunget til å kutte på tjenester de har full kontroll på, framfor interkommunale samarbeid hvor flere kommuner må bli enige dersom det skal gjøres reduksjoner i budsjettene. Ved å fortsette som egen kommune vil en gå glipp av de økonomiske virkemidlene som stilles til rådighet gjennom kommunereformen.</p>
Tjenester	<p>Kommunen har god kapasitet innen barnehage, grunnskole og hjemmetjenester. Kommunen har en relativt god valgfrihet med 4 barnehager, 3 grunnskoler og flere tilbud innen pleie og omsorg. Respondentene fra spørreundersøkelsen er positive til at det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandler og innbyggere, noe som sikrer likebehandling i tjenesteytingen. Ved å fortsette som egen kommune vil en sikre større grad av nærhet til tjenestene.</p>	<p>Kompetansen innen barnehage, grunnskole og pleie og omsorg er noe lavere enn landsgjennomsnittet. Eide har flere interkommunale samarbeid, både på de store og små tjenesteområdene. Dette kan tyde på at kommunen har utfordringer med å håndtere disse tjenestene selv. Dersom kommunene blir tilført nye oppgaver vil sannsynligvis behovet for interkommunalt samarbeid øke. Det er forventet en liten økning i antall årsverk per 1000 innbygger innen barnehage, mens det er forventet en nedgang innen grunnskole. Innen pleie og omsorg er det forventet en relativt kraftig økning av antall årsverk per 1000 innbygger.</p>

		<p>Respondentene fra spørreundersøkelsen foretrekker ikke interkommunalt samarbeid framfor en kommunesammenslåing. Dette taler mot et alternativ hvor Eide står alene, da kommunen trolig vil være avhengig av mer interkommunalt samarbeid.</p>
Samfunnsutvikling	<p>Det er forholdsvis korte avstander internt i Eide kommune, og også fra Eide til ande nabokommuner.</p>	<p>Eide er i dag en kommune med under 5000 innbyggere. Basert på SSBs prognoser forventes det noe vekst i folketallet fram mot 2040. Eide har et tett integrert arbeidsmarked med Fræna og Molde, og tilhører bo- og arbeidsmarkedsregion Molde. Noe over 20 prosent av innbyggerne pendler til Molde, og noe over 10 prosent til Fræna. Som egen kommune vil Eide ha en begrenset «stemme» opp mot regionale og statlige myndigheter. En større kommune vil slik sett ha større nasjonal og regional slagkraft. Generelt er det en utfordring med små og sårbare fagmiljø i Eide kommune. Kommunens arbeid med samfunnsutvikling og helhetlig planarbeid blir beskrevet som en utfordring, samtidig som det er sårbart. Dersom en ønsker å styrke dette som egen kommune må det sannsynligvis gjøres gjennom økt samarbeid med andre aktører. Det kan være krevende å lykkes med gode</p>

		samarbeid på samfunnsutviklingsområdet siden det må være samsvar mellom de enkelte kommunene sine prioriteringer og de interkommunale.
Lokaldemokrati	Eide har i dag en valgdeltagelse omtrent på landssnittet, og forholdsvis bred representasjon i kommunestyret med 5 partier. Det er også så mange representanter at en vil kunne sikre representativitet både politisk og geografisk. Ved å fortsette som egen kommune kan en opprettholde identitet og tilhørighet til kommunen. I intervjuene og innbyggerundersøkelsen fra NIVI (2015) gir respondentene uttrykk for at det er en sterk lokal identitet i Eide kommune.	Det politiske handlingsrommet anses som lite av respondentene som har svart i spørreundersøkelsen. Det kan gjøre det mindre attraktivt å engasjere seg og bruke tid på politisk arbeid. Kommunen er av en slik størrelse at den trolig vil være avhengig av et utvidet interkommunalt samarbeid for å håndtere nye oppgaver. I spørreundersøkelsen er det også en svak skepsis mot at kommunen er rusta for å ta på seg nye oppgaver. Respondentene i spørreundersøkelsen anser administrasjonens kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag til politikerne som noe svak.

Samlet vurdering

Tabellen ovenfor har gitt en oppsummering av fordeler/muligheter og ulemper/utfordringer dersom Eide fortsetter som egen kommune.

Basert på ekspertutvalgets kriterier for god kommunestruktur, og vårt vurderingssystem, ser det ut til at ulempene ved å fortsette som egen kommune er større enn fordelene. Årsaker til dette er blant annet at Eide har et omfattende interkommunalt samarbeid allerede i dag, og behovet vil sannsynligvis øke dersom kommunesektoren får tilført flere oppgaver. Det kan gi utfordringer med styringen av økonomien og andre forhold ved tjenestene. Eide har et tett integrert arbeidsmarked med Molde og Fræna. Kommunen har noe varierende kapasitet og kompetanse på tjenester og samfunnsutvikling. Generelt er kapasiteten på de store tjenesteområdene god, mens kompetansen er noe lavere enn landssnittet. Kommunen har et lite utviklingsmiljø.

Et alternativ til kommunesammenslåing kan være økt interkommunalt samarbeid. Til et visst nivå kan dette være et godt alternativ, men det går en grense for hvor omfattende det interkommunale samarbeidet kan være før samarbeidsulempene er større enn fordelene, og at kommunesammenslåing dermed er en bedre løsning. Som vist har Eide i dag allerede svært mange interkommunale samarbeid. I spørreundersøkelsen gir respondentene i Eide (politikere, administrative ledere og tillitsvalgte) også uttrykk for at de foretrekker kommunesammenslåing framfor ytterligere interkommunalt samarbeid.

Eide oppfylder ekspertutvalgets kriterier for god kommunestruktur til en viss grad. Samlet sett tilsier dette at det i et framtidsperspektiv kan være utfordrende å fortsette som egen kommune.

Ny intensjonsavtale med Fræna kommune, signert 24.5.2016.

Intensjonsavtalen mellom Eide og Fræna ble oppdatert på noen punkt – spesielt under *kapittel 7. organisering*, litt under *kapittel 9. ambisjoner og muligheter*, en del under *kapittel 10. kommuneøkonomi* og om leder i *kapittel 12. Fellesnemd*.

I kapittelet om *organisering* har det nå kommet inn et avsnitt om at eventuell effektiviseringsgevinst kan benyttes til å bedre innbyggernes tjenestetilbud med for eksempel å på plass kommunepsykolog, døgnbemannet barnevernsvakt og ungdomskontakt.

Videre står det at det skal etableres et «Familiens hus» i Eide. Familiens hus skal være et tverrfaglig kommunalt tilbud for å ivareta psykisk og fysisk helse hos gravide, barn og ungdom. Kommunens primære helse- og sosialtilbud rettet mot barn, unge og deres familier samordnes, samlokaliseres og forankres lokalt. Målsettingen er at familiene skal møte en helhetlig og familiestøttende tjeneste samme sted.

I kapittelet om *ambisjoner og muligheter* har det kommet inn to nye punkt - politiresurser skal opprettholdes minst på dagens nivå, og det skal jobbes for ambulanse i Eide.

I kapittelet om *kommuneøkonomi* står det nå et avsnitt om at den nye kommunen selv bestemmer om den skal ha eiendomsskatt, og at det nye kommunestyret selv bestemmer nivået på skatten innenfor rammene fastsett i lov om eiendomsskatt. Skattnivået henger sammen med hvor mye man trenger i budsjettet, og ambisjonsnivået til de folkevalgte. I den nye kommune kan departementet for en overgangsperiode gjøre unntak for reglene (2 år etter 2020). Dette unntaket er hjemlet i inndelingsloven § 17. Konsekvensen av endringer i soneinndelingen for differensiert arbeidsgiveravgift for næringslivet må avklares av sentrale myndigheter. Dagens retningslinjer for differensiert arbeidsgiveravgift gjelder fra 1. januar 2014 og til 31. desember 2020.

Når det gjelder kapittelet om *fellesnemd*, har det nå kommet inn en tilføyelse om at Eide skal få lederen og Fræna nestlederen i fellesnemda.

Samling av fagområder

Mulig samling av fagområder ble diskutert på møtene mellom forhandlingsutvalgene i Eide og Fræna. I intensjonsavtalen står det tydelig at den nye kommunen har som mål å opprettholde basistjenesten der folk bor. Kommunesenteret med ordfører, rådmann og strategisk stab skal ligge i Elnesvågen. Rådhuset i Eide sentrum skal utnyttes til andre administrative tjenester. Fræna kommune leier i dag kontorlokaler til flere kommunale tjenester, og da er det viktig at den nye kommunen legger til rette for god arealutnyttelse av all eksisterende kommunal eiendomsmasse. Dette skal ikke gå på bekostning av brukernes tilgjengelighet av tjenestene.

Vurdering av en ny kommune Eide + Fræna opp mot kommunereformens mål:

Gode og likeverdige tjenester – den nye kommunen som tjenesteutøver

En kommune bestående av Eide og Fræna med en befolkning på om lag 13 000 innbyggere, vil kunne løse de fleste oppgaver som kommunene skal ivareta. Kommunen kan gi et samlet og større fagmiljø med bedre kapasitet og kompetanse, særskilt innenfor spesialiserte tjenester. Basistjenester som skole, barnehage, hjemmetjenester og sykehjemstjenester skal videreutvikles der folk bor. Sammenslåing vil føre til at kommunen kan håndtere flere oppgaver enn i dag innad i egen organisasjoner, og dermed vil behovet for interkommunalt tjenestesamarbeid reduseres. Geografisk avstand innad i kommunen er liten nok til at det vil være mulig å samlokalisere enkelte tjenester, uten at det betyr mye dårligere tilgjengelighet for innbyggerne. Behov for sammenslåtte tjenester vil være avhengig av hva som kreves av fagmiljøer for å levere gode og effektive tjenester.

Helhetlig og samordna samfunnsutvikling

Totalt sett innebærer det at nettoeffekten av at Eide og Fræna slår seg sammen utgjør ca. 90 mill. kroner de neste 20 årene.

Styrket lokaldemokrati

En kommunesammenslåing av Eide og Fræna vil gi færre folkevalgte samlet sett, noe som kan føre til større avstand mellom innbyggere og politikere. En sammenslåing kan gi andre muligheter for innbyggermedvirkning, og i intensjonsavtalen mellom Eide og Fræna har det vært diskutert innføring av grendeutvalg tilsvarende det Fræna har i dag. Kvalitet i prosesser og vedtak kan bli bedre i en større kommune, med bedre kapasitet og kompetanse hos administrasjonen og dermed bedre kvalitet på beslutningsgrunnlag som blir forelagt de folkevalgte.

Det vil fortsatt være behov for noe interkommunalt samarbeid i regionen etter en sammenslåing. Fellesnemda vil gjennomgå alle interkommunale samarbeid, og beslutte om disse skal avvikles eller videreføres.

Rådmannens vurdering/oppsummering

Eide kommune har gjennomført kommunereformprosessen etter fastlagt plan og fulgt milepælsplanen til fylkesmannen i Møre og Romsdal. Kommunen har deltatt i prosess som ble forankret og ledet av Romsdals regionråd.

Kommunestyret må nå gjøre sitt valg mellom å

- Fortsette som egen kommune
- Slå seg sammen med Fræna

Denne saksutredningen og de vedleggene som følger saken, gir et godt grunnlag for det lokale folkestyre å fatte en beslutning 16. juni 2016. Et endelig vedtak må være tuftet på de forutsetninger som kommunereformen bygger på, de faktaopplysninger som følger saken, og de rapportene som er utarbeidet. Alt dette må legges inn i en totalvurdering som fører fram til det beste for våre innbyggere.

Dette er en krevende sak som får betydning i mange tiår framover. Det å sikre at innbyggerne våre får et forsvarlig tjenestetilbud der brukerperspektivet og nye krav til kompetanse blir ivaretatt.

De to alternativene må vektas opp mot hverandre. Fordeler og ulemper er listet opp. Kriteriene i kommunereformen er vurdert på begge alternativene. På kommunebarometeret har Eide en rangeringsplass på 202, mens Fræna kommune har plass nr. 285.

I tillegg må sentrale spørsmål avklares. Dette er:

- Eiendomsskatt – Nivå i Fræna i dag – Ingen eiendomsskatt i Eide i dag

Kilde: ESKAN AS – Inntektsanalyse Eide kommune, datert 10.3.2015.

Konsekvenser for eiendomsbesitter i Eide

I følgende tabell står beløpet den enkelte eiendomsbesitter må betale i skatt ved ulike skattegrunnlag (= takst – evt. bunnfradrag).

Promillesats ► 2 2,5 3 3,5 4 4,5 5 6 7

Skattegrunnlag ▼

250 000 500 625 750 875 1 000 1 125 1 250 1 500 1 750
500 000 1 000 1 250 1 500 1 750 2 000 2 250 2 500 3 000 3 500
750 000 1 500 1 875 2 250 2 625 3 000 3 375 3 750 4 500 5 250
1 000 000 2 000 2 500 3 000 3 500 4 000 4 500 5 000 6 000 7 000
1 500 000 3 000 3 750 4 500 5 250 6 000 6 750 7 500 9 000 10 500
2 000 000 4 000 5 000 6 000 7 000 8 000 9 000 10 000 12 000 14 000
2 500 000 5 000 6 250 7 500 8 750 10 000 11 250 12 500 15 000 17 500
3 000 000 6 000 7 500 9 000 10 500 12 000 13 500 15 000 18 000 21 000
4 000 000 8 000 10 000 12 000 14 000 16 000 18 000 20 000 24 000 28 000
5 000 000 10 000 12 500 15 000 17 500 20 000 22 500 25 000 30 000 35 000

Eksempel: Ola Nordmann eier en boligeiendom taksert til kr. 1,6 millioner (noe over gjennomsnittstakst). Ved bunnfradrag på kr. 100 000 kr og en promillesats på 2 ‰ blir skattegrunnlaget 1,6-0,1 = 1,5 millioner, og han betaler kr. 3 000 i skatt.

- Kostnadsnivå på kommunale avgifter

Gjennomsnittsbolig	Eide	Fræna
Vann	2 636	3 262
Avløp	4 030	2 677
Renovasjon	3 439	3 374
Feiing	681	366
Eiendomsskatt	-	5 722
Sum	10 786	15 401

Tall på vann, avløp, renovasjon og feiing hentet fra Momentums etterkalkyle for 2015. Bortsett fra vann på Eide her er det tatt den vanlige halvårsfakturaen fra Eide vassverk på 1318 x 2. Eiendomsskatt er sum inntekt 2015 for bolig og delt på antall faktura for eiendomsskatt. Dette inkluderer hytter og fritidseiendommer.

- Vedlikeholdsetterslepet i Fræna er betydelig
- Investeringssetterslepet i Fræna er betydelig
- Antall interkommunale avtaler bare med Fræna utgjør 7 av 51.
- Resultatet av folkeavstemmingen. 31,63% vil fortsette som egen kommune. 23,47% vil slå seg sammen med Fræna.

Denne saksutredningen og de vedleggene som følger saken, gir et godt grunnlag for det lokale folkestyre å fatte det endelige vedtaket 16. juni 2016. Vedtak må være tuftet på de forutsetninger

som kommunereformen bygger på, de faktaopplysninger som følger saken, og de rapportene som er utarbeidet. Alt dette må legges inn i en totalvurdering som fører fram til det beste for våre innbyggere.